

تأثیر و رتبه بندی عوامل مالی بر اجرا و پیشرفت پروژه‌های عمرانی (مطالعه موردی: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان بروجرد)

دکتر سامان محمدی¹، حسین ترکمان²، مرتضی گودرزی³

1- عضو هیات علمی دانشگاه رازی، S.mohammadi@razi.ac.ir

2- نویسنده مسئول - عضو پژوهشگران جوان و دانشجوی کارشناسی ارشد عمران (مهندسی مدیریت ساخت)، h.torkaman@chmail.ir

3- کارشناسی ارشد مدیریت - مالی mortazagoodarze@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تأثیر و رتبه بندی عوامل مادی بر اجرا و پیشرفت پروژه‌های عمرانی در بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان بروجرد تدوین گردیده است. پژوهشگر 3 عامل (متغیر): 1- شناسایی و برآورد دقیق هزینه‌ی پروژه توسط پیمانکار 2- شناسایی واقعی پیمانکار از وضعیت و توان مالی خود و 3- پرداخت به موقع صورت وضعیت مورد بررسی قرار می‌دهد. وی هر کدام از عوامل فوق را به عنوان یک فرضیه مطرح می‌کند. کارمندان و کارشناسان بنیاد مسکن شهرستان بروجرد، جمعی از پیمانکاران و عوامل آنها همچنین کارشناسان و ناظران نظام فنی که تعداد آنها 110 نفر می‌باشند؛ جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دهند، با استناد به جدول مرگان، تعداد 86 نفر را به عنوان حجم نمونه و از نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. از ابزار اندازه گیری پرسشنامه که دارای مقدار آلفای آن 0/92 (پایایی بسیار مناسب) است. پژوهشگر ابتدا به کمک آزمون کلموگروف اسمیرنوف نرمال سنجی شده و از آزمونهای رگرسیون تک متغیر و آزمون تجزیه واریانس سپس از آزمون تعقیبی دانکن جهت رتبه بندی بهره خواهد برد. نتایج تحقیق حاکی از تأیید تأثیر هر سه متغیر به ترتیب اولویت - برآورد دقیق هزینه توسط پیمانکاران (3/54) - پرداخت به موقع صورت وضعیت پیمانکاران (3/31) و - توان مالی پیمانکاران (3) بر اجرا و پیشرفت پروژه‌ها در بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان بروجرد است.

واژگان کلیدی: عوامل مالی، هزینه‌های پروژه، توان مالی پیمانکار، صورت وضعیت، پیشرفت و تأخیر پروژه‌های عمرانی.

1. مقدمه

پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، سعی و تلاش تمامی مسئولین نظام به رشد و توسعه ایران عزیز معطوف گردید، این مهم در سایه ساخت و ایجاد طرح‌ها و زیرساختها (به عنوان بستر اساسی رشد و توسعه هر کشور) بدست می‌آید. از مهمترین خواسته‌های این طرح‌ها نگاه هوشمند، شناسایی و اجرای مدبرانه‌ی طرح و برنامه‌ها می‌باشد؛ از طرف دیگر باید در نظر داشت که دستیابی به اهداف اساسی پروژه‌ها، به تحقق و بهره‌برداری به موقع (بدون تأخیر) در زمان تعیین شده بستگی دارد. متأسفانه عوامل متعددی باعث عقب افتادن و تأخیر در زمان بهره‌برداری می‌گردد. به عنوان مثال در گزارش نظارتی معاونت مدیریت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری در زمینه پروژه‌های عمرانی سال 85 بیشترین علت تأخیر در پروژه‌های عمرانی را پس از مشکلات جوی، مربوط به مشکلات اعتباری با 38/9 درصد بیان نمود؛ کمبود اعتبار مصوب، کمبود تخصیص و نارسایی در پرداخت به ترتیب 16/1 درصد، 19/4 درصد از علل تأخیر را نشان می‌دهند (گزارش نظارتی، سال 85). پی آمد چنین وضعی جز هدر دادن منابع مالی دولت، راکد ماندن طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی به صورت طرح‌های نیمه تمام، افزایش بهای تمام شده آنها و بالاخره عدم دستیابی به اهداف برنامه‌ای، نیست.

امروزه دولت‌ها در قیاس با گذشته دارای وظایف گسترده و با اهمیتی در راستای رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی کشورها خود هستند. آنها براساس برنامه‌ریزی‌های کلان کشور (در سه سطح برنامه‌ریزی بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت) و همچنین به منظور نیل به اهداف توسعه، مبادرت به طراحی و اجرای پروژه‌های عمرانی می‌نمایند و هر سال حجم قابل ملاحظه‌ای از بودجه مصوب سالانه خود را به این مهم اختصاص می‌دهند (به عنوان مثال در بودجه سال 91، 54/4 هزار میلیارد تومان و سال 92 برابر 37 هزار میلیارد تومان (فرهنگی، 1392)) که به موقع